

Türk Yerel Yönetim Sisteminde “Yeni Büyükşehir” Uygulamasının Kapatılan Bir Belde Belediyesi Üzerinden Değerlendirilmesi

Evaluation of “New Metropolitan Municipal” Implementation in Turkish Local Government System Through a Closed Municipality

Onur Kemal YILMAZ*

Öz

Türkiye’de yerel yönetimler alanında çok önemli bir düzenleme 2012 yılında 6360 sayılı Kanun ile hayata geçirilmiş; yeni büyükşehir uygulaması artık Türk yerel yönetim sisteminin en öne çıkan özelliği olmuştur. Düzenleme kapsamında ilk olarak büyükşehir belediyeleri kendi illerinin mülki sınırlarına kadar sorumlu olmuşlardır. İkinci olarak büyükşehir idaresi bulunan illerde mevcut olan belde belediyeleri ve köy idareleri kapatılarak, en yakın ilçeye bağlı mahalle konumuna getirilmişlerdir. Üçüncü olarak da büyükşehir bulunan illerde il özel idareleri kapatılmıştır. Böylece yeni büyükşehir sistemiyle birlikte büyükşehir idaresi bulunan illerde en önemli hizmet yüklenicisi kurum, tüm il geneline hizmet götürecek olan büyükşehir belediyeleri olmuştur. 2014 yerel yönetim seçimleriyle uygulamaya giren bu düzenlemenin üzerinden yaklaşık beş yıl (bir seçim dönemi) geçmiştir. Dolayısıyla bu zaman dilimi, yapılan yeni düzenlemenin irdelenmesi için gerekli olan verileri bizlere sağlamaktadır. Bu kapsamda yeni büyükşehir uygulamasının kapatılan bir belde belediyesi üzerinden incelenmesi konunun daha somut ve ölçülebilir olmasını sağlamaktadır. Bu çalışma kapsamında amaçlanan, kapatılan Altınoluk belde belediyesi üzerinden konunun değerlendirilmesidir. Öncelikle konunun temellerini açıklamak için Türkiye’de yeni büyükşehir sisteminin teorik altyapısı açıklanmıştır. Daha sonra Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ve Edremit Belediyesi yetkilileriyle, ayrıca Altınoluk’ta görev yapan muhtarlarla mülakat tekniğine dayalı görüşmeler yapılarak, yeni büyükşehir sisteminin Altınoluk’a olan yansımaları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada ikinci olarak anket yöntemi kullanılmış, Altınoluk halkının yeni büyükşehir uygulamasına yönelik görüşleri öğrenilmiştir. Çalışma kapsamında son olarak gözlem yöntemi kullanılmış, yeni büyükşehir uygulamasına göre Altınoluk’a Balıkesir ve Edremit Belediyeleri tarafından yapılan yatırımlar sahada gözlemlenmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde Balıkesir ve Edremit Belediyelerinin yetkilileriyle yapılan görüşmede, yeni büyükşehir sistemiyle küçük yerleşim yerlerinin daha büyük ölçekli ve kaliteli hizmet aldığı; dolayısıyla yeni büyükşehir sisteminin Türk

* Dr. Onur Kemal YILMAZ, yilmazonurkemal@gmail.com, Orcid: 0000-0003-2371-683X

yerel yönetim sistemi için önemli bir fayda sağladığı dile getirilmiştir. Altınoluk halkı ile yapılan anket sonucunda belde belediyesinin kapatılmasına önemli oranda karşı çıktığı görülmüştür. Sahada yapılan gözlemlerde ise, Balıkesir ve Edremit Belediyeleri tarafından Altınoluk’a bir hizmet döneminde geniş çaplı yatırımlar yapıldığı dikkat çekmiştir.

Anahtar Kelimeler: 6360 Sayılı Kanun, Metropol Belediye, Bütünşehir, Ölçek Ekonomisi, Dışsallık.

Abstract

A very important regulation in the field of local governments in Turkey was implemented in 2012 with the law numbered 6360. The “new metropolitan municipal” application is now the most prominent feature of the Turkish local government system. In the scope of regulation, the metropolitan municipalities have been responsible for their whole province boundaries. Secondly, district municipalities and village administrations which are located in the metropolitan provinces are closed. Third, provincial private administrations are closed in the metropolitan provinces. Thus, the most important service contractor in metropol areas in Turkey has been the metropolitan municipalities. Approximately five years have passed (an electoral period) since this regulation was implemented in 2014 with local government elections. This time period provides us the data which is necessary for the investigation of this new metropolitan municipal regulation. In this context, the examination of the new metropolitan municipal model through a closed municipality is more tangible and measurable. Altınoluk was selected as an example for his study. Firstly, the theoretical infrastructure of new metropolitan municipal system in Turkey is explained in order to explain the basics of the issue. Then, interviews are made with the officials of Balıkesir Metropolitan Municipality, Edremit Municipality and “muhtars” who are serving in Altınoluk. In the second stage, a survey was held with the people of Altınoluk. Finally, investments were observed which are made in Altınoluk by Balıkesir and Edremit municipalities. As a result of these researches which are conducted with the authorities of Balıkesir and Edremit municipalities, it is remarked that the new metropolitan municipal system brings a larger scale and high quality services to small settlements. As a result of the survey which is conducted with the people of Altınoluk, it was seen that people are opposed to closure their municipality. In the field observations it was seen that, a wide range of investments were made by the Balıkesir and Edremit municipalities during an election period.

Keywords: The Law no 6360, Metropol Municipality, Unicity, Economies of Scale, Externality.

Giriş

Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin güçlendirilmesi ve hizmet alanlarının genişletilerek yeni büyükşehir uygulamasına geçilmesi 2012 yılında kabul edilen 6360 sayılı Kanun ile önemli bir noktaya taşınmıştır. Kanun uyarınca hem mevcut büyükşehir belediyelerinin ölçekleri ilin tüm mülki sınırını kapsayacak şekilde genişletilmiş hem de 14 yeni büyükşehir belediyesi daha kurulmuştur. Bunun yanında ayrıca büyükşehir belediye sınırları içerisinde bulunan tüm belde belediyeleri ve köy idareleri kapatılarak, kendilerine en yakın noktada bulunan ilçe belediyelerinin mahalleleri konumuna getirilmişlerdir. Bu kapsamda büyükşehir belediye yönetimi bulunan yerlerdeki küçük yerel yönetim birimleri kapatılırken, en büyük yerel hizmet yüklenicisinin büyükşehir belediyesi olması sağlanmıştır (6360 Sayılı Kanun, 2012). Bütün bu gelişmeler göstermektedir ki, Türkiye’de yerel yönetimler alanında büyükşehir belediyeleri güçlendirilirken, küçük yerel yönetimler kapatılmaktadır.

Altınoluk beldesi de belediyesi kapatıldığından ve mahalleye dönüştürüldüğünden dolayı bu uygulamadan doğrudan etkilenen bir konumdadır. Dolayısıyla bu çalışma, 2012 yılında

kabul edilen 6360 sayılı Kanun'un getirdiği sonuçları Altınoluk üzerinden araştırmayı ve değerlendirmeyi amaçlamıştır. Kanunun 2014 yılında uygulamaya girişinin üzerinden yaklaşık beş yıl gibi bir süre geçmiş olması, sonuçların irdelenmesine imkân verecek olan zaman dilimini bize sağlamaktadır. Çalışma kapsamında öncelikle büyükşehir yönetimlerin oluşturulma ölçütleri açıklanmıştır. Ardından Türkiye'de belediyelerin şekillenışı ve büyükşehir belediyelerinin ortaya çıkışı açıklanmıştır. Çalışmanın sonraki bölümlerinde konuyu daha somut ve ölçülebilir bir hale getirmek için, Altınoluk halkına yönelik yapılan anket sonucunda ulaşılan verilerin değerlendirmesi yapılmış; Balıkesir Büyükşehir Belediyesi yetkilileri, Edremit Belediyesi yetkilileri ve Altınoluk'ta görev yapan muhtarların bu konuya ilişkin görüşlerine yer verilmiş; ayrıca sahada yapılan gözlemler neticesinde Altınoluk'a yapılan yatırımlar tespit edilmiştir. Sonuç kısmında ise yeni büyükşehir uygulamasına ilişkin görüşler belirtilmiştir.

Büyükşehir (Metropol) Yönetimlerin Oluşturulma Yaklaşımları

Dünyada metropol kentlerin yönetilmesinde öne çıkan farklı görüş ve uygulamalar bulunmaktadır. Tarihsel süreçlerine göre eski bölgecilik, kamu tercihi yaklaşımı ve yeni bölgecilik olarak adlandırılan bu yaklaşımlar; her ülkenin kendi kültürel ve ekonomik değerlerine göre kullanılmaktadırlar. Eski bölgecilik anlayışı; 1930'lu yıllarda tutumlu ve devletçi müdahaleleri savunan Keynesyen ekonomik model temelinde, Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır. Bu modelin bir diğer adı "metropol reform geleneği" olup, günümüzde "eski bölgecilik" olarak adlandırılmaktadır. Bu modelde geniş ölçekli metropol alanlarda güçlü idarelerin kurulmasıyla, kaynaklarda ve hizmetlerde etkinliğin sağlanması amaçlanmaktadır. Küçük ölçekli idarelerin sayısının fazla oluşuyla, kaynakların boşa harcanacağını ve hizmetlerde yeterli seviyede etkinliğin sağlanamayacağını savunan bu görüş; metropol alana hakim merkezi bir idare üzerinden çalışmaların yürütülmesini savunmaktadır (Oktay, 2016, s. 55-56).

Kamu tercihi yaklaşımı; Keynesyenci ekonomi ve kamu idaresi anlayışına karşı olarak ortaya konulmuştur. Bu model kolektif anlayış yerine bireyselliğin öne çıkartılması gerektiğini savunmaktadır. Bu yaklaşıma göre Keynesyen modelde bahsedildiği şekliyle "piyasa koşullarının başarısızlığı" görüşü reddedilmekte, "devletçi yaklaşımların başarısızlığı" savunulmaktadır (Akcağündüz, 2010, s. 30). Bu anlayış ile merkezîyetçi metropol yönetim anlayışına (eski bölgecilik) karşı çıkılarak, daha fazla sayıda ve parçalı yerel yönetimlerin kurulması savunulmaktadır. Böylece birbirleri ile rekabet edebilen ve vatandaşlara çeşitli alternatifler sunan bir yerel yönetim seçeneğinin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Zaman içerisinde bu görüşün ağırlık kazanmasıyla, insanların yerel yönetimler alanında daha rasyonel düşünecekleri ve kendilerine daha çok hizmet getiren idareleri tercih edecekleri varsayılmıştır (Oktay, 2016, s. 57-59).

Metropol alan yönetiminin üçüncü yaklaşımı ise yeni bölgecilik anlayışıdır. Yeni bölgecilik anlayışı en temelinde küreselleşme eksenli ekonomik olgu ile şekillenmiştir. Bu anlayışla sadece kentlerin değil, bölgelerin de kalkındırılması ve uluslararası alanda öne çıkartılmaları amaçlanmıştır. Böylece küresel rekabette avantaj sahibi olan bölgelerin yerel halklar için fayda

sağlayacakları düşünülmüştür. Burada yerel yönetimler açısından merkezde güçlü bir otoriteye ihtiyaç duyulmadığı, gönüllü birliktelikler ile özel sektör ve halkın katılımcılığının sağlandığı işbirliklerinin geliştirilmesi düşüncesi öne çıkmaktadır (Oktay, 2016, s. 60-62). Daha net bir ifadeyle, eski bölgecilik anlayışındaki güçlü bir yerel idarenin veya kamu tercihindeki parçalı ve dağılmış gücün aksine bu anlayış; bölgesel güçlerin birleştirilmesini hedeflemiştir.

Metropol yönetiminde bu anlayışlara ek olarak ayrıca “ölçek” konusu ortaya çıkmaktadır. Bunun nedeni, yerel yönetimlerin hangi anlayışlarla şekillendirileceğinin somut hesaplamalarının bu boyut üzerinden belirlenmesidir. Ölçeğin tespit edilmesi, yerel yönetimlerin ihtiyaçlarının ve sorunlarının doğru bir şekilde belirlenmesi için bir zorunluluktur (Güler ve Zengin, 2017, s. 92). Ölçek içerisinde optimal büyüklük kavramı yer almaktadır. Optimal büyüklük ile belediyelerin en etkin ve en ekonomik şekilde hizmet götürebilecekleri alan ve nüfus belirlenmeye çalışılmaktadır. Böylece belediyelerin coğrafi hizmet sınırları hesaplanmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak metropol belediye idarelerinin kurulmasıyla, eskiden birden fazla merkez tarafından sağlanan hizmetin tek bir merkezde toplanması ve kişi başı yapılan harcama miktarının azaltılması amaçlanmaktadır (Sağbaş, 2003: 5). Fakat burada yerel bir idare açısından aşırı büyümenin yeni bir harcama miktarı getireceği de unutulmamalıdır. Bir organizasyonun kendi içerisindeki bürokrasisi ve hizmet götürmekle yükümlü olduğu alan ne kadar genişlerse, harcamaları da o oranda artacaktır ve büyüme zarar verici bir konuma gelebilecektir. Ayrıca daha öncesinden küçük belediyelerden daha yakın noktada alınan hizmetlerin, artık daha uzak belediyeler tarafından yerine getirilmesi de ulaşım ve iletişim sorunları doğurabilecektir. Bu sebeple belediyeler açısından optimal büyüklük; ekonomik kaynaklar, coğrafi alan, insan sermayesi, teknolojik yeterlilikler, hukuki yetkiler ve fiziksel donanımlar dikkate alınarak bir bütün halinde değerlendirilmelidir.

Ölçek konusuyla ilgili olarak ölçek ekonomisi de öne çıkan konulardan birisidir. Her ne kadar kamusal hizmetler kâr öncelikli gerçekleştirilmeler de ekonomik etkinlik ve verimlilik kamu hizmetlerinin sunumunda dikkate alınan konulardır. En temelinde ölçek ekonomisi; üretilen hizmetin ölçeğinin genişlemesiyle, o hizmet için gerekli olan maliyetlerin düşmesi neticesinde ortaya çıkmaktadır. Örneğin her belde belediyesinin kendisi için ayrı ayrı çöp atık deposu kurmasındansa, büyük bir belediyenin aynı anda birden fazla belde belediyesinin kullanabileceği tek bir tane çöp atık depolama tesisi kurması, kaynakların kullanılmasında etkinliği sağlayabilecektir. Bu kapsamda birden fazla küçük ölçekli yönetimlerden teşekkül eden bir yapılanma daha demokratik kazanımlar sağlarken, büyük ölçekli yönetim anlayışı ise ekonomik yönden daha etkin ve verimli kazanımlar sağlayabilmektedir (Eryılmaz, 2013, s. 177).

Ölçek konusunda diğer önemli bir nokta dışsallıklar konusudur. Dışsallık olgusu genel olarak maliye ve ekonomi bilimlerinde ele alınsa da oldukça önemli bir alandır. En temel tanımıyla dışsallık; bir faaliyet sonucunda, o faaliyetlerle ilgisi olmayan kişilerin gördüğü fayda veya zarardır. Eğer faaliyet neticesinde karşı taraf olumlu etkileniyorsa bunun adı olumlu dışsallıktır. Bunun tersi durum gerçekleşiyor ve faaliyetler neticesinde karşı taraf olumsuz etkileniyorsa da olumsuz dışsallık söz konusudur (Çetin, 2005, s. 145).

Örneğin; bir belde belediyesi kısıtlı imkanları ile gerçekleştirdiği çöp depolama işlemini açık alanda yaparak doğaya zarar verirken; daha büyük imkanları bulunan bir metropol belediyesinin, o belde için inşa edeceği bir katı atık dönüşüm tesisi, çöpten enerji üretilmesini bile sağlayabilecek; böylece olumsuz dışsallığın bertaraf edilmesi mümkün hale gelebilecektir. Bunun sonucunda da olumsuz dışsallığın olumlu dışsallığa çevrilmesi sağlanacaktır.

Ölçekle ilgili olarak üzerinde düşünülmesi gereken bir diğer kavram da hizmet faydasının yayıldığı alandır. Hizmet faydasının yayıldığı alan; hangi hizmetin, hangi kamu idaresince verileceğini belirlemede kullanılmaktadır (Güngör, 2012, s. 6). Örneğin hastane, üniversite ve güvenlik gibi ulusal nitelikli harcamalar merkezi yönetim tarafından gerçekleştirilirken; çöplerin toplanması, sokakların temizlenmesi, imar düzenlemelerinin yapılması ve ulaşım hizmetlerinin sağlanması gibi küçük ölçekli çalışmalar yerel yönetimlerce gerçekleştirilmektedir. Hizmet faydasının yayıldığı alan sadece merkezle yerel yönetim arasındaki görev paylaşımını değil; yerel yönetim kademelerinin kendi aralarındaki görev paylaşımını da düzenlemektedir. Böylece alt ve üst kademe belediyelerinin sorumlulukları bu anlayışla belirlenmektedir.

Çalışmanın bu kısmında belirtilen tüm yaklaşımlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde; yerel yönetimlerin birleştirilmeleri, bölünmeleri, sayılarının arttırılması veya azaltılması gibi yaklaşımlar ortaya çıkmaktadır. Her ülke kendi demokrasi, kültür ve ekonomi yapısına uygun olarak yerel yönetimlerinin yapılarını belirlemede; gerekli gördüğü durumlarda onları birleştirmekte veya ayırmaktadır. Yerel yönetimlerin, bir başka deyişle alanların birleştirilmesine yönelik amaçlar ve eleştiriler Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1: Alanlar Birleşmeye Yönelik Amaçlar ve Eleştiriler

Amaçlar	Eleştiriler
<p>Demokrasiyle İlgili Argümanlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Azınlık guruplarının daha iyi temsil edilmesi. (Kent genelinde temsil) • Yerel idareye daha rahat ulaşım. (Tek yetkili ile muhatap olma) • Daha donanımlı insanların seçilme şansı. 	<p>Demokrasiyle İlgili Argümanlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yerel özerkliğin ihlal edilmesi. • Hesap verilirliğin azalması. • Bürokrasinin artması. • Katılımcılığın azalması. • Daha verimsiz insan kaynakları. • Birleştirilen belediyeler arasında çatışma.
<p>Ekonomiyle İlgili Argümanlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzmanlaşmış bürokrasi. • Harcama maliyetlerinin düşmesi. • Bürokrasinin azaltılması. • Halka daha çok iş imkânı. • Yeterli ekonomik ve personel kaynağı. • Daha iddialı projeler. • Daha iyi teknik altyapı. 	<p>Ekonomiyle İlgili Argümanlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daha fazla yönetsel harcama. • Yönetsel koordinasyonda zafiyet. • Uygulanan kamu politikalarıyla halkın beklentisindeki uyumsuzluk. • Yerel yönetimler arasındaki mali kaynaklar için yapılan rekabetin azalması. • Yolsuzluk.

Kaynak: (Nemec vd., 2016, s. 119)

Mevzuat Üzerinden Türkiye’de Belediyelerin Gelişim Süreci ve Bütünleşmeci Yaklaşım

Türkiye’nin yönetim yapısı, merkezi ve yerinden olmak üzere ikili bir sistem ile çalışmaktadır. Coğrafi olarak sınırları belli olan alanlar üzerinden yerel yönetimler görev yapmaktadırlar. Yerinden yönetim ilkesine göre faaliyette bulunan belediye, il özel idaresi ve köy yönetimleri Türkiye’nin yerel yönetimlerini oluşturmaktadırlar (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982). Bunların arasında ekonomik güç, sahip olunan yetki ve demokratik katılımçılık alanında en öne çıkan belediyeler olup; tüm ülke çapındaki illerde, ilçelerde ve beldelerde vatandaşa en yakın ve en büyük ölçekte hizmet yüklenicisi olarak işlev görmektedirler.

Günümüz Türkiye’sindeki belediye idarelerinin varlıkları Osmanlı İmparatorluğu’na kadar uzanmaktadır. Batılı tarzda gelişen ve günümüzde de devam eden belediye faaliyetlerinin ilk ortaya çıkışı 1855 yılında İstanbul’da Şehremaneti’nin kurulmasıyla olmuştur (Oktay, 2011, s. 17). Daha sonra tek bir kurumun tüm İstanbul genelinde hizmet yürütmeyeceğinin anlaşılmasıyla Boğaz çevresi ve adalarda 14 yeni belediye dairesi kurulması kararlaştırılmıştı. Fakat ekonomik sıkıntılar ve belediyecilik alanında henüz kazanılmış bir tecrübe olmadığından dolayı, pilot bir uygulama olarak 1857 yılında Beyoğlu ve Galata’da yerel hizmetleri yerine getirmesi için 6. Belediye Dairesi (6. Daire-i Belediye) kurulmuştur. İsminin 6. Daire olması, adını Fransa’nın başkenti Paris’te en öne çıkan bölgeden (6. Bölge) almasındandır. Daha net bir ifadeyle, o dönemde İstanbul’da 6. Daire’den önce kurulmuş başka bir daire yoktur ve bu isim direkt olarak Fransadan alınmıştır (Toprak, 1993, s. 220-223).

Daha sonraki süreçte, 1876 yılında Kanun-i Esasi (Anayasa) kabul edildikten sonra uygulamaya konulan 1877 tarihli Vilayet Belediye Kanunu’yla, Osmanlı İmparatorluğu’nda belediyelerin kurulması yaygınlaşmıştır. Bu Kanun, istisnalar dışında 1930 yılına kadar varlığını sürdürmüştür (Ökmen ve Parlak, 2013, s. 178). Belediyelerle ilgili olarak Cumhuriyet döneminde kabul edilen ilk yasal düzenleme ise, 1930 yılında uygulamaya konulan 1580 sayılı Belediye Kanunu olmuştur ve 2005 yılına kadar yürürlükte kalmıştır (1580 Sayılı Kanun, 1930). 2005 yılında kabul edilen; Türk kamu idaresinde belediyelerin yapısını ve görevlerini düzenleyen son düzenleme ise 5393 sayılı Belediye Kanunu’dur ve günümüzde hala kullanımdadır (5393 Sayılı Belediye, 2005).

Türk kamu idaresindeki belediye örgütlenmesinde önemli bir yapıyı da büyükşehir belediyeleri oluşturmaktadır. Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin ilk ortaya çıkışı 1984 yılında kabul edilen 3030 sayılı Kanun’la olmuştur. Bu Kanun uyarınca İstanbul, Ankara ve İzmir’de ilk büyükşehir belediye yönetimleri kurulmuş, böylece uygulamaya geçilen yerlerde ana kent ve alt kademe belediye olmak üzere ikili bir yapı oluşturulmuştur (3030 Sayılı Kanun, 1984). Bu modelde kentsel bütünlüğe yönelik hizmet götüren bir anakent yönetimi bulunurken, altında halkın daha gündelik işlerine yoğunlaşan alt kademe belediyeler bulunmaktadır. Burada iki kadememin kendi tüzel kişiliği ayrıdır, fakat üst kadememin koordinasyon yetkileri de bulunmaktadır (Arıkboğa, 2012, s. 4-5). Bu büyükşehir uygulaması hem toplumda hem de Türk kamu bürokrasisinde üst seviyelerde benimsenmiştir. Bunun nedeni; yerel yönetimlerin sahip oldukları yetki ve mali kaynaklarının

arttırılması ve bunun neticesinde daha fazla hizmet üretiminin mümkün hale gelmesidir. Hatta bu düzenleme toplumda öyle bir karşılık bulmuştur ki, illerin büyükşehirle dönüştürülmesi siyasilerce önemli bir seçim vaadi olarak bile kullanılmaya başlanmıştır. Dolayısıyla bu süreci yeni büyükşehir yapılan iller izlemiştir. 1986 yılında Adana (3306 Sayılı Kanun, 1986); 1987 yılında Bursa (3391 Sayılı Kanun, 1987), Gaziantep (3398 Sayılı Kanun, 1987), Konya (3399 Sayılı Kanun, 1987); 1988 yılında Kayseri (3508 Sayılı Kanun, 1988); 1993 yılında Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit, Mersin, Samsun (504 Sayılı Kanun, 1993) ve 2000 yılında Sakarya (593 Sayılı Kanun, 2000) illerinde büyükşehir belediyeleri kurularak; Türkiye’de 16 büyükşehir belediye idaresi oluşturulmuştur.

1984 yılında geçilen büyükşehir yönetim modeliyle birlikte aynı zamanda bütünleşmeci yerel yönetim anlayışının temelleri de atılmıştır. Bütünleşmeci yaklaşımla küçük belediyeler olabildiğince kapatılarak, sorumluluk daha üst kademe belediyelerde toplanmaktadır (Özaslan vd., 2014, s. 218). Bu modelde bütünleşmeci yaklaşım; kaynakların daha etkin kullanılabilmesi için, küçük yerel yönetim birimlerinin daha üst seviyedeki belediyelerde birleştirilmesini savunmaktadır. Böylece olabildiğince az noktada toplanmış yetkinin ve ekonomik gücün daha etkin kullanılacağı düşünülmektedir (Özçelik, 2014, s. 1126).

Bütünleşmeci yaklaşımın Türk yerel yönetim sistemindeki uygulandığı 2004 yılında kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile daha da güçlenmiştir. Kanun uyarınca pilot il seçilen İstanbul ve Kocaeli illerinde sınırlar il mülki sınır olarak belirlenmiştir. Böylece bu iki ilde büyükşehir belediyeleri tüm il genelinde yetkili hale getirilmişlerdir. Diğer büyükşehir belediyelerinde ise valilik binası merkez kabul edilerek, nüfuslara göre belirlenen yarıçaplar tespit edilmiş ve belirli sınırlar içerisinde kalan köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır (5216 Sayılı Kanun, 2004). Bu uygulamaya halk arasında “pergel düzenlemesi” denilmektedir (Zengin, 2014, s. 95). 2008 yılında 5747 sayılı Kanunun kabul edilmesiyle de Türkiye genelinde birçok belediye kapatılmıştır. Örneğin bu kanuna göre kapatılan ilk kademe belediye sayısı 42 sayılı ekli listeye göre 147’dir. Böylece büyük belediyelerin sorumlulukları daha da arttırılmıştır (5747 Sayılı Kanun, 2008).

Türk kamu idaresi içerisindeki büyükşehir yönetimlerinin bütünleşmeci bir yaklaşımla daha da güçlendirilmeleri için 2012 yılında 6360 sayılı Kanun kabul edilmiştir. Böylece Türkiye’de bulunan tüm büyükşehir belediyelerinin hizmet sınırları il mülki sınırına genişletilmiştir. Dolayısıyla bu uygulama daha öncesinden İstanbul ve Kocaeli’nde denenilen yeni büyükşehir anlayışının, tüm büyükşehir olan illerde hayata geçirilmesini sağlamıştır. Ayrıca Kanunla birlikte 14 yeni büyükşehir belediyesi daha kurulmuştur.¹ Bunlar; Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van’dır. Bu

1 On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 6360 sayılı Kanun, 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmasıyla 13 yeni büyükşehir belediyesi kurulmuş; 14.03.2013 tarihli ve 6447 sayılı Kanununun 1. maddesiyle, 6360 sayılı Kanun’un başlığında yer alan “on üç” ibaresi “on dört” olarak, “yirmi altı” ibaresi “yirmi yedi” olarak değiştirilmiş ve 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Muğla”, ibaresinden sonra gelmek üzere “Ordu” ibaresi eklenmiştir. Böylece, büyükşehir belediye sayısı 30’a ulaşmıştır.

yeni büyükşehir belediyelerinin kurulmasının yanında, Türkiye genelindeki tüm büyükşehir belediyesi bulunan illerdeki belde belediyeleri ve köy idareleri de kapatılarak mahalleye dönüştürülmüşlerdir. Bu kapsamda Türkiye genelinde 30 büyükşehir belediyesinin sınırları içinde yer alan 1076 belde belediyesi kapatılmıştır. Ayrıca kanunla birlikte 51 il sınıırı içinde yer alan ve nüfusu 2000 altında olan 502 belde belediyesi de kapatılmıştır. Büyükşehir belediyeleri bünyesinde kapatılan köy sayısı ise 16.544’tür (Erbay, 2017, s. 129). Büyükşehir belediyesi bulunan illerde bu Kanunla birlikte artık il özel idareleri de kapatılmışlardır. Dolayısıyla tüm bu uygulamalarla birlikte büyükşehir belediyeleri, buldukları şehirlerdeki en büyük ve en yetkili yerel yönetim birimleri haline getirilmişlerdir.

Bütün bu mevzuat düzenlemeleri göz önüne alındığında, Türkiye’de belediye ve köy sayılarının geçmişten günümüze göre geçirdiği değişimi Tablo 2 ve Tablo 3 üzerinden okumak mümkündür.

Tablo 2: Türkiye’de Kanunlara Göre Belediye Sayıları

Belediye Türleri	3030 Sayılı Kanuna Göre (1984)*	5216 Sayılı Kanuna Göre (2004)*	5747 Sayılı Kanuna Göre (2008)*	6360 Sayılı Kanuna Göre (2012 ve Günümüz)**
Büyükşehir Belediyesi	16	16	16	30
Büyükşehir İlçe Belediyesi	58	100	142	519
İl Belediyesi	65	65	65	51
İlçe Belediyesi	850	750	750	402
Belde Belediyesi	2208	2011	1132	396
Toplam Belediye Sayısı	3228	3225	2105	1398

Kaynak: *(Akıllı, 2010: 24) **(E – İçişleri, <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>, 18.9.2018)

Tablo 3: Türkiye’de Yıllara Göre Köy Sayıları

Yıllar	Köy Sayısı	Köy Nüfusu	Ülke Nüfusu	Kırsal Nüfus Oranı
1927	39 901	10 342 391	13 648 270	75,8
1935	34 067	12 355 376	16 158 018	76,5
1950	33 305	15 702 851	20 947 188	75
1960	34 584	18 895 089	27 754 820	68,1
1970	35 110	21 914 075	35 605 176	61,5
1980	35 268	25 091 950	44 736 957	56,1
1990	35 532	23 146 684	56 473 035	41
2000	35 371	23 797 653	67 803 927	35,1
2010	34 402	17 500 632	73 722 988	23,7
2012	36 350	17 178 953	75 627 384	22,7
2013	18 608	6 633 451	76 667 864	8,7
2018	18 336*	6 143 123**	79 814 871**	7,7**

Kaynak: (Erat, 2016: 93) *(E – İçişleri, <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>, 18.9.2018)

**(www.tuik.gov.tr, 2016 Verileri, 18.9.2018)

Tablo 2 ve Tablo 3’de görüldüğü üzere, 3030 sayılı Kanuna göre 1984’den beri büyükşehir belediyelerinin sayıları günümüzde iki kat artarken, büyükşehir ilçe belediyelerin sayıları yaklaşık on kat artmıştır. Bu süreç içerisinde ilçe belediyelerinin sayıları yarı yarıya azalmış, belde belediyelerinin de %82’si kapatılmıştır. Ayrıca tüm bu uygulamalar sırasında köy idarelerinin %50’den fazlası kapatılmıştır. Dolayısıyla Türk yerel yönetim sisteminde devam eden bu bütünleşme sürecinin, 2012 yılından geçilen yeni büyükşehir uygulamasıyla birlikte, önümüzdeki süreçte de devam edeceği varsayılabilir.

Yeni Büyükşehir Uygulamasının Kapatılan Bir Belde Belediyesi Üzerinden Değerlendirilmesi

Araştırma Alanı İle İlgili Genel Bilgiler

Araştırma alanını Balıkesir ili, Edremit ilçesinde bulunan Altınoluk kenti oluşturmaktadır. Araştırma alanı olarak Altınoluk’un seçilme gerekçesi; Altınoluk’un belde belediyesinin 2012 yılında kabul edilen 6360 sayılı Kanunla birlikte kapatılmasındandır. Böylece Altınoluk, Edremit ilçesine bağlı bir mahalle statüsüne dönüştürülmüştür. Yeni düzenlemeyle birlikte hem Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’nden hem de Edremit Belediyesi’nden hizmet almaktadır. Bu kapsamda Altınoluk yeni büyükşehir sisteminden doğrudan etkilenmiştir ve belediyesi kapatıldığından dolayı hizmetleri sadece diğer belediyelerden almaktadır. Ayrıca Altınoluk, Balıkesir il sınırında bulunduğundan dolayı, kendisine hizmet verme sorumluluğunda bulunan Balıkesir ve Edremit belediyelerine en uzak Balıkesir kenti olma özelliğini de taşımaktadır. Dolayısıyla yeni büyükşehir sisteminin uzak mesafede etkinliğinin sorgulanmasına olanak sağlamaktadır. Altınoluk’un Edremit’e olan uzaklığı yaklaşık 25 kilometre, Balıkesir’e olan uzaklığı ise yaklaşık 110 kilometredir (google.com.tr/maps, 2018). Altınoluk’un kış ve yaz nüfusu arasında büyük bir fark bulunmaktadır. Kışları genelde emekli yerleşim yeriye ve 15.868 nüfusu bulunurken (edremit.bel.tr, 2018); yazları bu nüfus 300.000’in üzerine çıkmaktadır. Altınoluk’ta belde belediyesi açık olduğu müddetçe seçimleri SHP ve CHP olmak üzere genelde aynı çizgideki partiler kazanmışlardır. Dolayısıyla büyük oranda homojen bir siyasi seçmen kitlesi bulunmaktadır (secim.ih.com.tr, 2018). Altınoluk halkının siyasi tercihinin burada bahsedilmesinin sebebi; yapılan anket çalışılmasına verilen cevaplar açısından bir değerlendirme imkânı sağlayabileceğindedir.

Araştırma Örnekleme ve Yöntem

Araştırma amacıyla anket, mülakat ve gözlem yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Anket yöntemi için araştırma evrenini Altınoluk’ta yaşayan halk oluşturmaktadır. 2018 Eylül ayında yapılan ankette benzeşik örnekleme yöntemi² kullanılmış olup, anket uygulanan kişi sayısı 300’dür. Anketle amaçlanan konu; 6360 sayılı Kanunun getirdiği yeni büyükşehir uygulamasına yönelik

2 Benzeşik örnekleme; evren içerisinde çalışmanın amacına uygun ölçütleri taşıyan benzeşik alt gurupları ayırmaktır. (Taşdemir vd., 2016: 424)

olarak Altınoluk halkının tutumunu öğrenmektir. Anket çalışması, kapanmadan önceki Altınoluk belde belediyesinin verdiği hizmete tanık olan ve belediyenin kapanmasından sonraki yeni sistemi tecrübe eden kişilere uygulanmıştır. Bu sebeple anket, 2014 yerel seçimlerinden önce de Altınoluk'ta yaşayan ve en azından 20 yaşında olan kişilere uygulanmıştır. Örneklem yöntemi olarak benzeşik örnekleme yönteminin seçilme gerekçesi budur. Mülakat yöntemi için örnekleme Altınoluk'ta görev yapan muhtarlar ile Altınoluk'a hizmet götürmekle yükümlü olan Edremit ve Balıkesir belediye yetkilileri oluşturmaktadır. Gözlem yöntemi için ise Altınoluk'a Edremit ve Balıkesir belediyeleri tarafından yapılan yatırımlar sahada incelenmiştir.

Araştırma yöntemi olarak tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli; geçmişte veya mevcutta var olan bir durumu olduğu haliyle betimlemekte kullanılmaktadır. Bu yöntem ile amaçlanan; araştırmaya konu olan kurumu, olayı ve olguyu olduğu şekliyle bir değişikliğe tabi tutmadan betimlemektir (Karasar, 2012, s. 77). Tarama modeli uygulamalarından birisi tümevarım yaklaşımıdır. Tümevarım yaklaşımı; teori ve uygulama açısından bilgi durumunun düşük olduğu durumlarda kullanılmaktadır. Böylece keşfe yönelik sonuçların evrene atfedilmesi amaçlanmaktadır (Bozlaşan, 2005, s. 78). Bu şartlara göre oluşturulmuş anket örnekleme (Altınoluk halkı) ilişkin demografik veriler Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4: Anket Örnekleminin Demografik Verileri

Demografik Bilgiler		n	%	Demografik Bilgiler		n	%
Cinsiyet	Erkek	144	48	Meslek	Öğrenci	12	4
	Kadın	156	52		Ev Hanımı	28	9,3
Yaş	20-25	12	4		Memur	14	4,6
	26-35	24	8		Esnaf	36	12
	36-45	42	14		İşçi	16	5,3
	46-55	96	32		Emekli	172	57,3
	56-65	102	34		Diğer	22	7,4
	66-75	22	7,3	5-10	168	56	
	76 ve üzeri	2	0,6	11-20	66	22	
Eğitim	İlkokul	18	6	İkamet Edilen Yıl	21-30	30	10
	Ortaokul	42	14		31-40	24	8
	Lise	94	31,3		41 ve üzeri	12	4
	Ön Lisans	48	16	Aylık Gelir	Gelirim Yok	24	8
	Lisans	86	28,6		500-1.500	42	14
	Lisansüstü	12	4		1.501-2500	132	44
İkamet Edilen Mahalle	İskele Mah.	64	21,3		2.501 ve üzeri	102	34
	Şahindere Mah.	86	28,6				
	Altınoluk Mah.	150	50				

Tablo 5'teki verilere göre araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğu lise ve üzeri eğitime sahip, orta yaş ve üzeri kişilerdir. En yoğun katılımcı gurubu %66 ile 46 ve 65 yaş arasındaki kesimdir. Araştırmaya katılanların %50'si kentin en büyük mahallesi olan Altınoluk Mahallesi'nde ikamet

etmektedir. Çalışmada %57,3 oranına denk gelen sayıda 172 emekli yer almaktadır. Altınoluk genelinde “emekli şehri” kimliğiyle ön plana çıktığından dolayı, bu rakam anlaşılabilir bir değerdir. Araştırmada yer alanların %56’sı en azından 5 ila 10 yıldır Altınoluk’ta ikamet etmektedir. Çalışmaya katılanların gelir durumuna bakıldığında, asgari ücretten fazla gelire sahip olanların oranı % 78’dir.

Mülakat yöntemi için Edremit ve Balıkesir belediye yetkilileriyle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. İlgili görüşmeler 2018 Ağustos ve Eylül ayı içerisinde ilgili kişiler ziyaret edilerek gerçekleştirilmiştir. Örnekleme oluşturan muhtarların ve belediye yetkililerin dağılımları tablo 5’teki gibidir.

Tablo 5: Mülakat Yönteminin Örneklemi

Muhtarlar	İskele Mahallesi
	Şahindere Mahallesi
	Altınoluk Mahallesi
Edremit Belediyesi Yetkilileri	Özel Kalem Müdürlüğü
	Fen İşleri Müdürlüğü
	Park ve Bahçeler Müdürlüğü
Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Yetkilileri	Başkan Danışmanı
	Ulaşım Daire Başkanlığı
	Fen İşleri Daire Başkanlığı

Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Altınoluk halkına yönelik veriler anket yolu ile elde edilmiştir. Anket soruları, Özasan vd. (2014) tarafından “6360 Sayılı Kanun Çerçevesinde Gümüşlük Belde Belediyesi’nin Kapatılmasına İlişkin Yöre Halkının Algısı” isimli çalışmada kullanılmış anket sorularının büyük oranda revize edilmesi ve yeni soruların eklenmesi ile oluşturulmuştur. Adı geçen çalışma belde belediyelerinin kapatılmasından önce gerçekleştirilmişken, bu çalışma belde belediyeleri kapatıldıktan sonra gerçekleştirilmiştir. Anket soruları tüm örneklem evrenine uygulanmadan önce 20 kişilik bir odak gurubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS istatistik programının 22. sürümünde Cronbach’s Alpha Güvenilirlik Analizi’ne tabi tutulmuş; burada sonuç 0,76 çıkmıştır. Kaya’nın belirttiğine göre, Cronbach’s Alpha Güvenilirlik Analiz değeri için 0.70 ve üzer oldukça güvenilir bir değerdir (Kaya, 2013, s. 185). Güvenilirlik analizinin sonucu 0,70’in üzerinde olduğundan, sorular anlaşılabilir kabul edilerek tüm örneklem evrenine uygulanmıştır. Soruların güvenilirlik analizinden geçer puan alması, bu soruların bu konuyla ilgili çalışma yapan diğer araştırmacılar tarafından da ilgili düzenlemelerin yapılmasından sonra kullanılabilceği anlamına gelmektedir. Araştırmanın bulguları yorumlanırken “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” yanıtları birlikte değerlendirilirken, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtları da birlikte değerlendirilmiştir. Mülakat tekniğine dayalı veriler, örnekleme oluşturan muhtarların ve belediye yetkililerin makamlarında ziyaret edilmesiyle yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak

elde edilmiştir. Gözlem yönteminde ise, Altınoluk'ta yapılan yatırımlar sahada fotoğraf makinası ile kayıt altına alınarak buraya aktarılmıştır.

Altınoluk Halkına Yönelik Araştırmanın Bulguları

Tablo 6: Genel Olarak Belde Belediyelerinin Kapatılmasına Yönelik Önermeler

Önermeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1.1. Yerel yönetim alanlarında yapılan reform çalışmalarını destekliyorum.	52	17,3	122	40,7	48	16	60	20	18	6
1.2. Belde belediyelerinin kapatılması kamusal kaynakların israfını önlemiştir.	18	6	24	8	48	16	122	40,6	88	29,4
1.3. Belde belediyelerinin kapatılması diğer büyük belediyeler tarafından daha kaliteli hizmet üretilmesini sağlamıştır.	22	7,3	38	12,7	18	6	138	46	84	28
1.4. Belde belediyelerinin kapatılması seçimlerde mevcut hükümete siyasi çıkar sağlamıştır.	132	44	60	20	30	10	50	16,6	28	9,4
1.5. Belde belediyeleri kapatılmadan önce insanların yerel hizmetlerde söz hakkı daha fazlaydı.	96	32	114	38	18	6	44	14,6	28	9,4
1.6. Belde belediyelerinin kapalı tutulması devam ettirilmelidir.	38	12,6	16	5,4	12	4	96	32	138	46

Tablo 6 ile Altınoluk halkının 6360 sayılı Kanun sonrası kapatılan belde belediyelerine yönelik tutumları ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılanların %58'i yerel yönetim alanlarında yapılan reform çalışmalarını desteklediklerini beyan etmiştir [Önerme 1.1.]. Belde belediyelerinin kaynak israfına sebep olduğu önermesine araştırmaya katılanların %70'i katılmamıştır [Önerme 1.2.]. Kapatılan belde belediyeleri yerine, diğer büyük belediyelerin daha kaliteli hizmet ürettikleri önermesine de %74 oranında olumsuz görüş belirtilmiştir [Önerme 1.3.]. Belde belediyelerinin siyasi çıkarlar dolayısıyla kapatıldığını düşünenlerin oranı %64'tür [Önerme 1.4.]. Belde belediyeleri kapatılmadan önce, insanların hizmetlerde daha fazla söz hakkına sahip olduğunu belirtenlerin oranı %70'dir [Önerme 1.5.]. Araştırmada soruları cevaplayanların sadece %18'i belde belediyelerinin kapalı kalması gerektiğini söylemiştir [Önerme 1.6.].

Tablo 7: Altınoluk Belediyesinin Kapatılmasıyla İlgili Önermeler

Önermeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
2.1. Altınoluk beldesinin mahalleye dönüştürülmesiyle muhtarların önemi artmıştır.	30	10	88	29,3	76	25,3	64	21,4	42	14
2.2. Altınoluk beldesinin mahalleye dönüştürülmesi bize sorulmalıydı.	168	56	78	26	24	8	20	6,7	10	3,3
2.3. Belediyemizin kapatılmasıyla hizmetlerdeki söz hakkımız elimizden alınmıştır.	144	48	60	20	48	16	38	12,7	10	3,3
2.4. Belediyemizin mahalleye dönüştürülmesi Altınoluk'un değerini düşürmüştür.	162	54	80	26,7	30	10	18	6	10	3,3
2.5. Belediyemiz açık kalsaydı, Edremit Belediyesi ve Balıkesir Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan hizmetleri tek başına yerine getirebilirdi.	136	45,4	78	26	8	2,6	48	16	30	10
2.6. Altınoluk'ta bir belediye bulunmamasına rağmen Edremit ve Balıkesir Belediyelerine ulaşarak sorunlarımı çözebilmekteyim.	28	9,3	36	12	72	24	130	43,4	34	11,3
2.7. Altınoluk beldesinin Edremit'e bağlı bir mahalle olması daha iyi hizmet almamızı sağlamıştır.	10	3,4	36	12	12	4	144	48	98	32,6

Tablo 7'de Altınoluk belediyesinin kapatılmasıyla ilgili önermelere yer verilmiştir. Altınoluk'ta belediyenin kapatılmasından sonra muhtarların öneminin arttığını düşünenlerin oranı yaklaşık %40'dır [Önerme 2.1.]. Katılımcıların %82'si belediyenin kapatılmasının kendilerine sorulması gerektiğini belirtmiştir [Önerme 2.2.]. Yeni sistemde Altınoluk belediyesinin kapatılmasıyla ilgili olarak, katılımcıların %68'i hizmetlerdeki söz haklarının ellerinden alındığını düşünmektedir [Önerme 2.3.]. Ayrıca belediyenin kapatılmasıyla, Altınoluk'un değerini kaybettiğini düşünenlerin oranı %80,7'dir [Önerme 2.4.]. Bunun yanında, Altınoluk belde belediyesi açık kalsaydı, Edremit ve Balıkesir belediyeleri tarafından yapılan hizmetleri tek başına yapabileceğine inanların oranı %71,4'tür [Önerme 2.5.]. Katılımcıların sadece %21,3'ü sorunlarını Edremit ve Balıkesir belediyelerine ulaşarak çözdüklerini belirtmişlerdir [Önerme 2.6.]. Altınoluk'un Edremit'e bağlı bir mahalle olması sonucunda, daha iyi hizmet aldığını düşünenlerin oranı da %15,4'dür [Önerme 2.7.].

Tablo 8: Altınoluk Belediyesinin Kapatılması Sonrası Hizmet Kaybına Yönelik Önermeler

Önermeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
3.1. Belediyemizin kapatılmasıyla aldığımız temiz su hizmetinde sorun oluşmuştur.	54	18	82	27,4	42	14	78	26	44	14,6
3.2. Belediyemizin kapatılmasıyla aldığımız kanalizasyon hizmetinde sorun oluşmuştur.	62	20,7	82	27,3	24	8	66	22	66	22
3.3. Belediyemizin kapatılmasıyla çöplerimizin toplanması hizmetinde sorun oluşmuştur.	54	18	84	28	30	10	78	26	54	18
3.4. Belediyemizin kapatılmasıyla aldığımız ulaşım hizmetinde sorun oluşmuştur.	16	5,3	48	16	66	22	140	46,7	30	10
3.5. Belediyemizin kapatılmasıyla aldığımız itfaiye hizmetinde sorun oluşmuştur.	16	5,3	42	14	126	42	80	26,7	36	12
3.6. Belediyemizin kapatılmasıyla zabıta hizmetinde sorun oluşmuştur.	52	17,3	86	28,7	96	32	30	10	36	12
3.7. Belediyemizin kapatılmasıyla Altınoluk'ta mevcut imar düzeni bozulmuştur.	68	22,7	74	24,7	72	24	62	20,6	24	8

Tablo 8’de, Altınoluk belediyesinin kapatılması sonrasında temel hizmetlerdeki kalitenin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya katılanların %45,4’ü belediyenin kapatılmasından sonra aldıkları temiz su hizmetinde sorun oluştuğunu belirtmiştir [Önerme 3.1.]. Kanalizasyon hizmetinde katılımcıların %48’i sorun dile getirirken; çöp toplama hizmetlerinde bir aksama meydana geldiğini belirtenlerin oranı %46’dır [Önerme 3.2. ve 3.3.]. Ulaşım hizmetlerinde aksama olduğu önermesine %21,3 katılırken; katılmayanların oranı %56,7’dir [Önerme 3.4.]. İtfaiye hizmetinde bir sorun oluştuğuna katılanların oranı da azınlıkta kalmış, oran %19,3 olmuştur [Önerme 3.5.]. Zabıta hizmetlerinin bozulduğunu düşünenlerin oranı %46 olurken [Önerme 3.6.]; Altınoluk’ta mevcut imar düzeninin bozulduğunu düşünenlerin oranı da %47,4’dir [Önerme 3.7.]. Bu önermelerde belediyenin kapatılmasına bir tepki gösterildiği dikkat çekerken, hizmet kayıplarına ilişkin görüşlerin tüm önermelerde %50’nin altında kaldığı görülmektedir.

Tablo 9: Edremit ve Balıkesir Belediyelerine Yönelik Önermeler

Önermeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
4.1. Altınoluk'ta hangi alanların Edremit Belediyesi'nin sorumluluğunda olduğunu biliyorum.	50	16,6	106	35,4	72	24	48	16	24	8
4.2. Altınoluk'ta hangi alanların Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin sorumluluğunda olduğunu biliyorum.	58	19,3	110	36,7	72	24	48	16	12	4
4.3. Belediyemiz kapatılmasına rağmen Altınoluk'ta yazın artan nüfus yeterli seviyede hizmet alabilmektedir.	12	4	24	8	24	8	98	32,6	142	47,4
4.4. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin Altınoluk'a uzak oluşu hizmet almamızda sorun yaratmaktadır.	130	43,4	98	32,6	42	14	6	2	24	8
4.5. Edremit Belediyesi'nin Altınoluk'a uzak oluşu hizmet almamızda sorun yaratmaktadır.	92	30,7	130	43,3	42	14	18	6	18	6
4.6. Edremit Belediyesi'nin imkânları dâhilinde Altınoluk'a yeterli seviyede hizmet getirdiğini düşünüyorum.	18	6	60	20	30	10	122	40,7	70	23,3
4.7. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin imkânları dâhilinde Altınoluk'a yeterli seviyede hizmet getirdiğini düşünüyorum.	6	2	24	8	66	22	132	45,4	72	22,6
4.8. Altınoluk'a aynı anda Edremit Belediyesi'nin ve Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet vermesi daha kaliteli hizmet almamızı sağlamaktadır.	12	4	12	4	48	16	148	49,4	80	26,6
4.9. Edremit Belediyesi'nin ve Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin farklı partilerde olması Altınoluk'a verilen hizmetlerde sorun yaratmaktadır.	116	38,7	130	43,3	24	8	6	2	24	8
4. 10. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin tüm Balıkesir geneline hizmet götürmesi doğru bir uygulamadır.	30	10	24	8	12	4	124	41,4	110	36,6
4. 11. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin Edremit Belediyesi'nden daha fazla yetkiye ve kaynağa sahip olması doğru bir uygulamadır.	24	8	42	14	24	8	104	34,7	106	35,3

Tablo 9’da Edremit ve Balıkesir belediyelerine yönelik önermeler sorulmuştur. Edremit Belediyesi’nin ve Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’nin sorumluluk alanları katılımcılar tarafından %50’den fazla oranda bilinmektedir [Önerme 4.1. ve 4.2.]. Ankete cevap verenlerin %80’i yazın artan nüfusun yeterli seviyede hizmet alamadığını belirtmiştir [Önerme 4.3.]. Balıkesir ve Edremit belediyelerinin Altınoluk’a uzak oluşu katılımcılar açısından bir sorun olarak görülmüştür [Önerme 4.4. ve 4.5.]. Edremit ve Balıkesir belediyelerinin imkânlar doğrultusunda Altınoluk’a yeterli seviyede hizmet getirmedikleri dile getirilmiştir [Önerme 4.6. ve 4.7.]. Çalışmaya katılanların %76’sı aynı anda hem Edremit hem de Balıkesir belediyesinin hizmet vermesine rağmen, Altınoluk’ta yeterli bir çalışmanın gerçekleştirilmediğini belirtmektedir [Önerme 4.8.]. Edremit ve Balıkesir belediyelerinin farklı partilerde oluşu, katılımcılar açısından %82 oranında bir sorun olarak görülmektedir [Önerme 4.9.]. Ayrıca ankete cevap verenler, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’nin tüm Balıkesir’e hizmet götürmesini doğru bulmazken [Önerme 4.10.], ilçe belediyelerinden daha fazla yetki ve mali kaynağa sahip olmasını da doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir [Önerme 4.11.].

Tablo 10: Katılım Boyutuna İlişkin Önermeler

Önermeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
5.1. Karşılaştığım sorunlarla ilgili, ilk olarak Edremit Belediyesi’ne ulaşmayı denerim.	46	15,3	176	58,7	30	10	42	14	6	2
5.2. Karşılaştığım sorunlarla ilgili, ilk olarak Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’ne ulaşmayı denerim.	10	3,3	38	12,7	30	10	156	52	66	22
5.3. Karşılaştığım sorunlarla ilgili olarak Edremit Belediyesi yetkililerine ulaşmak daha kolaydır.	58	19,3	152	50,7	24	8	42	14	24	8
5.4. Karşılaştığım sorunlarla ilgili olarak Balıkesir Büyükşehir Belediyesi yetkililerine ulaşmak daha kolaydır.	10	3,3	38	12,7	30	10	126	42	96	32
	Her Zaman		Sık Sık		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
5.5. Altınoluk Belediyesi mevcutken meclis toplantılarına katılırdım.	4	1,4	2	0,6	6	2	54	18	234	78
5.6. Edremit Belediyesi meclis toplantılarına katılmaktayım.	0	0	0	0	6	2	18	6	276	92
5.7. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi meclis toplantılarına katılmaktayım.	0	0	0	0	0	0	6	2	294	98

Tablo 10’da katılım boyutuna ilişkin önermelere yer verilmiştir. Katılımcıların %74’ü karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak ilk Edremit Belediyesi’ne ulaşmayı denediğini belirtmiştir [Önerme 5.1.]. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’nde ise bu oran %16’da kalmıştır [Önerme 5.2.]. Yetkililere ulaşmanın kolay olup olmadığı sorulduğunda da aynı oranlarda yanıtlar verilmiştir [Önerme 5.3. ve 5.4.]. Katılım konusunda; Altınoluk belediyesi açıkken meclis toplantılarına katılanların oranı %2’de kalırken [Önerme 5.5.]; günümüzde ise Edremit ve Balıkesir belediyelerinin meclis toplantılarına katılanların oranı %0’dır [Önerme 5.6. ve 5.7.].

Anket çalışmasına genel bir çerçeveden bakıldığında; Edremit ve Balıkesir belediyelerine yönelik önermelere büyük oranda çalışmaya katılanlar olumsuz görüş belirtmektedirler. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’nin, Altınoluk seçmenine göre karşıt partiden olmasına; Edremit belediyesinin ise Altınoluk halkının doğrudan tercih ettiği bir siyasi partiye mensup olmasına rağmen; Altınoluk halkının bu iki belediyeye de aynı oranda olumsuz görüş belirtmeleri dikkat çekmektedir. Bu çalışma göstermektedir ki; insanlar olabildiğince kendilerine yakın bir yerel yönetim biriminden hizmet almayı istemektedirler. Fakat kapatılan Altınoluk belde belediyesinin meclis toplantılarına katılım oranı sadece %2 olmasına rağmen, insanların hizmetlerdeki söz haklarının yeni sistemle birlikte ellerinden alındığını dile getirmeleri duygusal bir tepki olarak yorumlanabilir. Yeni büyükşehir uygulaması henüz yeni bir deneyim olduğundan ve ilgili belediyeler de bu sisteme henüz adapte olmaya çalıştıklarından dolayı, insanların farklı belediyelere ve yeni sisteme alışmaları zaman alacak gibi görünmektedir.

Yeni Büyükşehir Uygulamasının Hizmet Üretenler Tarafından Altınoluk Ölçeğinde Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu kısmında, yeni büyükşehir uygulamasına yönelik olarak Altınoluk’ta görev yapan muhtarların; ayrıca Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ve Edremit Belediyesi üst kademe yöneticilerinin değerlendirilmelerine yer verilmiştir. Yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen beyanlar şu şekildedir;

Altınoluk’ta görevli bir muhtar; “Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’nin ekonomik gücünden dolayı altyapıda, özellikle su ve kanalizasyon konusunda önemli yatırımları olmuştur. Edremit ve Balıkesir belediyeleri arasında görev bölgelerinin paylaşımında sorunlar meydana gelmesinden dolayı, zaman zaman işlerde aksamalar yaşanabilmektedir. Bir anda kapatılan belde belediyelerinin (Altınoluk, Güre, Akçay, Zeytinli, Kadıköy) birikmiş sorunlarının Edremit Belediyesi’nin üzerine kalması, önemli bir yoğunluk oluşturmuştur. Ayrıca belediyelerin Altınoluk’a uzak oluşlarından dolayı, bazen verilen hizmetlerde ve bunların denetlenmesinde sorunlar meydana gelebilmektedir. Bu konuyla ilgili olarak Altınoluk’ta 48 bin imza toplayarak belediyemizin açılması talebini İç İşleri Bakanlığı’na ilettik. Çünkü belediyemiz geri açılırsa, daha kaliteli bir şekilde ve bize yakın bir noktadan hizmet alacağımızı düşünmekteyiz.”

Altınoluk’ta görevli diğer muhtar; “Balıkesir ve Edremit Belediyelerinin Altınoluk’a uzak oluşu hizmetlerde sorun yaratabilmektedir. Gerekli hizmetler bazen zamanında ulaşamazken, bu verilen

hizmetlerin denetlenmesinde de sorunlar yaşanabilmektedir. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin ve Edremit Belediyesi'nin farklı partilerden oluşu hizmetlerde uyumsuzluk yaratabilmektedir. Edremit Belediyesi'nde sorunlarımızla ilgili muhatap bulma sıkıntısı yaşarken, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nde bu sorunumuz çok daha üst seviyelere çıkmaktadır. Daha önceden var olan belde belediyesi statüsünün, Altınoluk için yeterli olduğunu ve yeniden açılmasının daha doğru olacağını düşünmekteyim.”

Altınoluk'ta görevli üçüncü muhtar; “Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin hükümetle aynı partiden oluşu, Altınoluk'ta daha iyi hizmet üretilmesini sağlamıştır. Zaten yerel yönetimlerde siyasi konum hizmet kapasitesini oldukça etkilemektedir. Sadece Edremit Belediyesi'ne bağlı kalmamamız, daha güçlü bir belediyeden de hizmet görmemiz Altınoluk için faydalı olmuştur. Fakat bu sistemde iki belediye arasında hizmet paylaşımında ve yetki alanlarının belirlenmesinde zaman zaman sorunlar olabiliyor. Belde belediyemizin kapatılmasıyla muhatap bulmada sorun yaşamaktayız. Bunun yanında Altınoluk'ta iki farklı belediyenin aynı anda çalışması rekabeti beraberinde getirmekte, böylece daha iyi yatırımlar alabilmekteyiz. Fakat bunlara rağmen, belde belediyemizin açılması gerekmektedir. Bu sistemde vatandaşlar sorunlarıyla ilgili olarak yetkililere ulaşmakta sıkıntı yaşamaktadırlar.”

Edremit Belediyesi Özel Kalem Müdürlüğü'nden üst düzey bir yetkili; “Yeni sistemde Edremit genelinde 20 köyün mahalleye dönüştürülmesi ve bunun yanında belediyenin hizmet sınırının 714km²'ye çıkmasıyla; hizmet götürülmesi gereken alan büyümüştür. Bunun sonucunda da iş yükünde ve işin yayıldığı alanda önemli bir artış yaşanmıştır. Hangi alanların Balıkesir Büyükşehir Belediyesi sorumluluğunda olduğu, hangi alanların Edremit Belediyesi tarafından idare edildiği konusunda vatandaşlar açısından bir belirsizlik bulunmaktadır. Bu kapsamda Balıkesir Büyükşehir Belediyesi sorumluluğunda olan hizmetlerle ilgili bile olsa, yerel belediye olarak bizi gördüklerinden dolayı vatandaşlar daha çok bize şikâyetle bulunmaktadırlar. Kırsal alanı geniş olan Balıkesir gibi illerde hizmetin ulaştırılması gereken mesafe uzadığından, buna bağlı sorunlar da yaşanabilmektedir. Fakat şunu söyleyebilirim ki, kapatılan beldeler bu sistemde eskisine göre daha iyi hizmet alabilmektedirler. Çünkü aynı anda hem Edremit hem de Balıkesir belediyeleri artık aynı yere hizmet götürmektedir.”

Edremit Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü'nden üst düzey bir yetkili; “Sorumluluk sahası açısından Balıkesir Büyükşehir Belediyesi istediği yerleri kendisi için alabildiğinden, bu konuyla ilgili sorunlar yaşanabilmektedir. Hizmet götürülmesi gereken alan artmasına rağmen, belde belediyelerinin kapatılmasıyla birlikte bu alanlara hizmet götüren kişi sayısında bir azalma olmuştur ve bu durum da önemli bir sıkıntı meydana getirmektedir. Zaman zaman büyükşehir belediyesi ile hizmet üretme konusunda programsal çatışmalar yaşanabilmektedir. Örneğin; Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi (BASKİ) kendi programına göre acil bir çalışma yaptığında, bozulan yolu biz düzeltmek durumunda kaldığımızdan dolayı, programlarımızın uyuşmadığı zamanlarda hizmetlerde aksama yaşanabilmektedir. Bu kapsamda 2017 Ağustos ayı ile 2018 yılları arasında BASKİ, Edremit Belediyesi sorumluluk alanlarında 600 kazı yaparken, kazı yaptığı yolların kaplamasının yapılması için bizden 480 tamirat istemiştir. Bu

da programasal uyumun ne kadar zor olduğuna bir örnektir. Tabii bu süreçlerde belediyeler aynı partilere mensup olsa, sorunlar ikili ilişkilerle daha rahat aşılabılır. Aksi halde bürokrasi önemli bir soruna dönüşebilmektedir. Ayrıca kırsal alanın fazlalığı önemli bir sorundur. Köylere hizmet götürülmesi konusunda ayrı bir tüzel kişiliğin il özel idaresi olarak bulunması daha faydalı olabilirdi. Fakat genel itibarıyla yeni büyükşehir uygulamasıyla kapatılan beldeler daha iyi ve üst düzey yatırımlar alabilmektedirler.”

Edremit Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nden üst düzey bir yetkili; “Yeni geçilen bu büyükşehir sistemiyle kaynak israfının önüne geçilmiştir. Daha öncesinden her belde belediyesinde aynı birim (örneğin; fen işleri, temizlik işleri, park ve bahçeler) ayrı ayrı varken, şimdi her birimden tek bir tanesi Edremit Belediyesi'nde bulunmaktadır. Bunun yanında toplu halde alım yapılabilirdi için, artık tüm beldeler için aynı anda hizmet ve ürün alımı daha ucuza yapılabilmektedir. Fakat aynı işi eskisine göre daha az personelle yapmak bizler için sorun olabilmektedir. Ayrıca kırsal kesimde ve kentsel kesimde istihdam ettiğimiz personelin kapasitesinde bulunan farklılıklar bizler için sorunlar meydana getirebilmektedir. Fakat şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki, yeni büyükşehir sistemiyle küçük beldelere daha fazla yatırım yapılabilmektedir.”

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nden bir danışman; “Özellikle itfaiye, zabıta ve ulaşım gibi hizmetlerin tek bir merkezde toplanması koordinasyon ve hizmet kalitesi bakımından daha iyi olmuştur. Yeni sistemde hizmet veren belediyelerin maddi gücünden dolayı beldeler daha iyi hizmet alabilmektedirler. Ayrıca sosyolojik ve kültürel olarak baktığımızda, yerelde merkezîyetçiliği getiren bu büyükşehir sisteminin toplumumuza daha çok uyduğunu söylemek mümkündür. Çünkü yerelde örgütlenme ve yerel sorunlara birlikte çözüm üretme anlayışı maalesef pek rastladığımız bir durum değildir. Uygulamaya geldiğimizde, her beldenin ihtiyacı farklı olduğundan dolayı hizmet götürülen alanların uzaklığı bazen hizmet hızında ve kalitesinde düşüş yaratabilmektedir. Fakat büyükşehir belediyelerinin yetkileri belli olduğu için, Edremit Belediyesi ile bir koordinasyon ve uyum sorunu yaşamamaktayız. Çünkü iki tarafın da yetkileri ve sorumluluk alanları bellidir. Ayrıca bu sistemde beldelerin eskisine göre daha kaliteli ve fazla hizmet aldıklarını söylemek de mümkündür.”

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Daire Başkanlığı'ndan üst düzey bir yetili; “Yeni büyükşehir sisteminde ulaşım konusu tüm şehir için Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) üzerinde toplandığından, tüm şehir geneline uygun bir ulaşım sistemi kurmak mümkün olmuştur. Böylece birbirine entegre bir ulaşım ağı şehrin her köşesinde tesis edilebilmiştir. Daha önceden her ilçede bir ulaşım şefliği bulunduğundan dolayı entegre sistemler kurulmasında zorluklar yaşanabilmekteydi. Ayrıca Edremit konusunda UKOME toplantıları kapsamında yerel ulaşım kooperatiflerini sürece dâhil ettiğimiz için, ilçe içerisinde dengeli bir alan paylaşımı da yapabildik. Bunun yanında, Altınoluk ve Ayvalık arasında deniz otobüsü seferleri başlattık. Bu da yeni büyükşehir sisteminin Altınoluk'a bir kazanımıdır.”

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanlığı’ndan üst düzey bir yetkili, “Yeni sistemle birlikte kırsal alanlar da bizim sorumluluğumuza geçince 14 bin kilometre karelik bir alana hizmet götürmeye başladık. Daha önce İl Özel İdaresi yolların yapımı için kırsal alanda 20 milyon liralık bir bütçe ile hizmet üretmeye çalışırken, bugün biz sadece yol yapımı için 200 milyon liralık bütçe ayırıyoruz. Ayrıca büyükşehir idaresinin teknik kapasitesi daha yüksek olduğu için, hizmet kalitesinde de bir artış meydana geliyor. Bunun yanında BASKİ önemli bir hizmet ortaya koymakta; daha önce belde belediyesi olan yerlerdeki su, kanalizasyon ve arıtma sistemlerini yenileme ve geliştirme sorumluluğunu yerine getirebilmektedir. Dolayısıyla bu sistemle özellikle kırsal alanlar daha yüksek bütçeli ve kaliteli hizmet alma imkânına kavuştular. Tabi kırsala hizmet götürmenin mesafeden doğan zorlukları da oluyor. Bu sorunu aşmak için belirli noktalara şantiyeler kurduk. Böylece daha yakın noktalardan hizmet üretebiliyoruz. Görev paylaşımı konusunda zaman zaman ilçe belediyeleri ile bir karmaşa yaşasak da süreç içerisinde bunları çözebiliyoruz. Sonuç olarak belde belediyeleri kapanan yerler, bu yeni sistemde çok daha kaliteli ve büyük ölçekte yatırımlar alabilmektedirler.”

Bütün bu yanıtlara genel anlamda bakıldığında, mahalle muhtarlarının söylemleri birbiri ile örtüşürken; Edremit Belediyesi ve Balıkesir Büyükşehir Belediyesi üst kademe yetkililerin söyledikleri de birbirleri ile örtüşmektedir. Dolayısıyla bu beyanların objektif ve tutarlı olduğu kanısına varılabilmektedir. Muhtarlar açısından buldukları makam kendilerine bir hizmet üretme yetkisi ve gücü vermediğinden, bunun yerine daha çok iletişim kanallarıyla sorunları ilgili makamlara iletmek gibi bir sözcülük görevini üstlendiklerinden dolayı; muhatap bulma konusunda sorun yaşadıkları görülmektedir. Bu kapsamda belde belediyelerinin kendilerine yakın olması ve muhatap bulabilme imkânlarını arttırması, tekrardan belde belediyelerinin açılmasını talep etmelerine sebep olmaktadır.

Görüşme yapılan Edremit ve Balıkesir belediye yetkilileri teknik alanda ve icracı birimler olarak çalıştıklarından dolayı, yeni büyükşehir uygulamasında sorumlulukları ve iş yükleri artmasına rağmen; yeni büyükşehir uygulamasının küçük yerleşim yerleri için kaynak sağlamada ve hizmetlerdeki ölçeği büyütmede faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Daha net bir bakış açısıyla, sorumlulukları artsa da yeni sistemin küçük yerleşim yerleri için olumlu olduğunu belirtmişlerdir. İki taraf da hem büyükşehir belediyesi hem de ilçe belediyesi tarafından üretilen hizmetlerin küçük belediyeler tarafından yapılamayacağını; yapılsa da daha uzun bir süreçte ve daha çok mali kaynakla yapılacağını belirtmektedirler. Ayrıca görüşmelerde, yeni sistemle üretilen hizmetlerin teknik kalite bakımından daha üst düzeyde oldukları belirtilmiştir. Birbirine muhalif partiye mensup iki belediyeden birbiri ile örtüşen yorumların gelmesi, yeni büyükşehir sisteminde hizmet üretiminin partizanlık dışı bir konumda gerçekleştirilebileceğini göstermektedir.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ve Edremit Belediyesi Tarafından Altınoluk’a Yapılan Yatırımların Sahada Gözlemlenmesi

Altınoluk; Balıkesir il sınırında yer almasından dolayı hem Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’nin hem de Edremit Belediyesi’nin hizmet götürdüğü en uzak ve en son yerleşim yeridir (Bkz. Harita 1). Balıkesir Büyükşehir Belediyesi; Altınoluk meydanında, ana arterlerde ve sahil şeridinde çalışmalarını

yaparken; Edremit Belediyesi de geri kalan kent kısımlarında çalışmalarını gerçekleştirmektedir. Bu hizmet ayrımının daha iyi bilinmesi amacıyla Edremit Belediyesi tarafından kent meydanına hizmet alanlarını gösterir tabelalar yerleştirmiştir (Bkz. Fotoğraf 1). Balıkesir Büyükşehir Belediyesi hizmet ürettiği 2014 – 2018 yılları arasında kendi sorumluluk alanlarında temizlik, zabıta işleri, park düzenlemeleri ve ulaşım seferleri yapmasının yanında; öne çıkan fiziksel projeleri ile sahil dolgu uygulaması (Bkz. Fotoğraf 2), arıtma tesisinin kapasitesinin artırılması (Bkz. Fotoğraf 3), plaj kenarlarına bank, duş ve büfe konulması uygulamalarını da gerçekleştirmiştir (Bkz. Fotoğraf 4).

Harita 1: Altınoluk'un Kent İçerisindeki Konumu

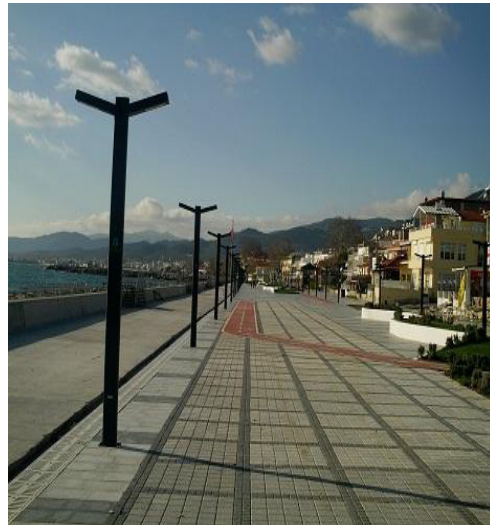
Kaynak: (www.google.com.tr/maps, 2018)

Fotoğraf 1: Sorumluluk Alanları (2018)

Kaynak: Yazarın Arşivi.

Fotoğraf 2: Sahil Dolgu Projesi (2018)

Kaynak: Yazarın Arşivi.

Fotoğraf 3: Arıtma Tesisi (2018)

Kaynak: (balikesir-baski.gov.tr, 19.09.2018)

Fotoğraf 4: Plaj Kenarları (2018)

Kaynak: Yazarın Arşivi.

Edremit Belediyesi de 2014 yılından itibaren hizmet verdiği süre içerisinde sorumluluk alanlarında çöp toplama, zabıta, temizlik ve diğer belediyecilik işlerinin yanında; öne çıkan fiziksel projeleri ile Şahin Deresi çevresinin düzenlenmesi (Bkz. Fotoğraf 5), sayısı 10 adedi geçen yeni çocuk ve spor parklarının yapımı (Bkz. Fotoğraf 6), Antandros Parkı ile ikinci bir meydan inşa edilmesi (Bkz. Fotoğraf 7) ve yeni spor alanları imar edilmesi gibi (Bkz. Fotoğraf 8) nispeten daha küçük ölçekli, fakat daha geniş alanlarda projeler gerçekleştirmektedir.

Fotoğraf 5: Şahin Deresi Çevresi (2018)

Kaynak: Yazarın Arşivi.

Fotoğraf 6: Çocuk ve Spor Parkları (2018)

Kaynak: Yazarın Arşivi.

Fotoğraf 7: Antandros Parkı (2018)

Kaynak: Yazarın Arşivi.

Fotoğraf 8: Basketbol ve Voleybol Sahası (2018)

Kaynak: Yazarın Arşivi.

Fotoğraflardan görüldüğü üzere Altınoluk iki belediyeden oldukça çeşitli yatırımlar almaktadır. Doğal olarak ortaya konulan projelerde Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin uygulamaları daha büyük ölçekli ve maliyetli olarak üretilirken; Edremit Belediyesi'nin uygulamaları ise daha küçük ölçekli ve nispeten düşük maliyetli olarak üretilmektedir. Fakat iki belediye tarafından Altınoluk'un bütününe hizmet götürüldüğü dikkat çekmektedir. Bu hizmetlerin talep edilmesinde veya şikâyetlerin iletilmesinde yaşanan sorunları aşmak için, Edremit Belediyesi hem sosyal medya hesaplarından hem de kentin çeşitli yerlerindeki reklam panolarından ilgili belediyelerin sorumluluğunda olan hizmetleri halka anlatmaya çalışmaktadır (Bkz. Fotoğraf 9).

Fotoğraf 9: Edremit Belediyesi'nce Duyurulan Görev Paylaşımı

EDREMIT BELEDİYESİ TARAFINDAN KAMUOYUNA DUYURULUR

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. Maddesinde belirtilen Büyükşehir Belediyesi ile İlçe Belediyelerinin görev ve yetkilerinin bir kısmı aşağıda belirtilmiştir.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin görev yetki ve sorumluluğunda olan hizmetler	Edremit Belediyesi'nin görev yetki ve sorumluluğunda olan hizmetler
<ul style="list-style-type: none">SU ve KANALİZASYON HİZMETLERİ (BASKI)SU ve KANALİZASYON ÇALIŞMALARININ ARDINDAN KAZILAN YOLUN DOLGU VE ÜST KAPLAMASININ YAPILMASIKATI ATIK TESİSLERİ KURMAK, BERTARAF EDİLMESİ ve DEPOLANMASINI SAĞLAMAKULAŞIM ve TOPLU TAŞIMA HİZMETLERİNİ SAĞLAMAKYOLCU ve YÜK TERMİNALLERİ YAPMAKHAYVAN BARINAĞI YAPIMIÇEVRE ve ÇEVRE SAĞLIĞININ KORUNMASIKIRSAL MAHALLE ve BAĞLANTI YOLLARININ YAPIM, BAKIM ve ONARIMIİTFAİYE HİZMETLERİNİ YÖNETMEKARAÇ PARK YERLERİNİ TESPİT ETMEK ve İŞLETMEKKAPALI ve AÇIK OTOPARKLAR YAPMAKMERKEZİ ISITMA SİSTEMLERİ KURMAK	<ul style="list-style-type: none">KATI ATIKLARI TOPLAMAK ve AKTARMA İSTASYONUNA TAŞIMAKTRAFİKLE İLGİLİ KONULARI UKOME'YE AKTARMAKYAĞMUR SUYU DRENAJ HATTI YAPIMI ve TEMİZLİĞİRİSK TAŞIYAN BİNALARI TAHLİYE ETMEK ve YIKMAKYETKİLİ OLDUĞU ALANLARDA ZABITA HİZMETLERİNİ YÜRÜTMEKKADIN ve ÇOCUKLAR İÇİN KONUK EVLERİ AÇMAKSOSYAL YARDIM HİZMETLERİNİ YERİNE GETİRMEKAŞEVI HİZMETİ SUNMAKMESLEKİ EĞİTİM ve BECERİ KURSLARI AÇMAKNİKAH İŞLEMLERİNİ YERİNE GETİRMEKKÜLTÜR SANAT TURİZM ve TANITIM YAPMAKSPOR, DİNLENME YERİ ve PARK YAPMAK

SANTRAL: 0266 239 15 10 CAĞRI MERKEZİ: 444 40 10

SANTRAL: 0266 374 44 44

Kaynak: (twitter.com/edremitbelediye, 19.9.2018)

Tüm bu yatırımlar dikkate alındığında şu şekilde bir değerlendirme yapmak mümkündür: Altınoluk geçmişinde belde belediyesi ile gerçekleştiremediği yatırımları 6360 sayılı Kanunla geçilen yeni büyükşehir sisteminde alabilmektedir. Bu kapsamda uzun yıllardır kapasitesi arttırılamayan kanalizasyon sistemi, gerçekleştirilemeyen sahil dolgu projesi, inşa edilemeyen spor alanları ve çevresi düzenlenemeyen Şahin Deresi; yeni büyükşehir uygulaması ile farklı siyasi partiye mensup belediyelerin henüz ilk seçim dönemleri sona ermeden tamamlanmıştır. Dolayısıyla yeni büyükşehir sisteminin kırsal alanlarda, kapatılan belde ve köy yerleşimlerinde önemli yatırımların hayata geçirilmesine olanak sağladığı Altınoluk örneği üzerinden söylenebilir.

Sonuç

Yeni büyükşehir uygulaması ile maddi ve beşeri yönden imkânları kısıtlı olan küçük belediyelerin kapatılmasıyla, bu yerlerde mağduriyet derecesinde önemli hizmet kayıplarının meydana gelmediği Altınoluk örneği üzerinden görülebilmektedir. Bu düzenlemeden önce gerçekleştirilemeyen hizmetlerin, yeni büyükşehir sistemiyle hayata geçirilebildiği de Altınoluk örneği üzerinden görülebilmektedir. Bu kapsamda küçük yerleşim yerlerinin daha büyük ölçekte ve kalitede hizmet almalarının yeni geçilen sistemle sağlanabildiği söylenebilir. Önceden küçük belediyelerin uzun bir süreçte ve fazlaca kaynak harcayarak yaptıkları çalışmalar, yeni sistemle çok daha kısa bir sürede ve daha az maliyetle yapılabilmektedir.

Yeni büyükşehir sisteminin önemli getirilerinden birisi de hizmette rekabet kavramını ortaya koymasıdır. Aynı alanda hizmet üreten farklı belediyelerin oy kazanmak amacıyla bir yarışa girmeleri kaçınılmaz hale gelmektedir. Özellikle farklı siyasi partilere mensup belediyeler arasında bu rekabet olgusu daha da gelişmektedir. Bu kapsamda kamu idaresinin, özel sektörün bazı özelliklerini alması toplum açısından faydalı olmaktadır. Bu özelliklerden birisi olan rekabet kavramı halkın daha çok ve daha kaliteli hizmet almasında önemli bir faktör olarak görülebilir. Ayrıca rekabet ortamı yeni fikirlerin ortaya konulmasına da olanak sağlayabilir.

Yeni büyükşehir uygulamasında bir eksiklik olarak ön plana çıkan ve üzerinde çalışılması gereken en önemli konu katılımcılık olgusudur. Katılımcılık mekanizmasını etkin bir şekilde işletemeyen kurumların halkın taleplerini doğru bir şekilde ve zamanında karşılamaları mümkün değildir. Ayrıca halk her zaman kendisine daha yakın olan kurumdan hizmet almayı tercih etmektedir. Dolayısıyla kapatılan belediyeler konusu halkın bir tepkisini çekmektedir. Özellikle belde ve köy gibi küçük nüfuslu yerlerde ikili ilişkilere bağlı olarak işleyen sorun çözme yöntemi, bu kurumların kapatılmasıyla ortadan kalkmıştır. Daha uzak bir belediyeden hizmet almak, halk açısından daha kurumsal ilişkiler ortaya çıkartmakta ve yeni iletişim kanallarının kullanımını zorunlu hale getirmektedir. Bundan dolayı halkın bu yeni sisteme alışması için daha fazla zamana ihtiyaç vardır. Bunun için belediyelerin de sadece hizmet üretmeye odaklanmakla yetinmemeleri; aynı zamanda halkla olan ilişkilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Aksi halde insanlar kendilerinin yok sayıldıklarını dile getirmeye devam edeceklerdir. Dolayısıyla Türk yerel yönetim sisteminde,

halihazırda düşük seviyede olan katılımcılığın geliştirilmesi yönünde çalışmalar ortaya konulması gerekmektedir.

Sonuç olarak tüm bu eleştiriler, olumlu yanlar ve üzerinde çalışılması gereken eksiklikler göz önüne alındığında; yeni büyükşehir uygulamasının Türk yerel yönetim sisteminde önemli bir değişim yarattığı ortadadır. Bu uygulamayı ortaya koyan merkezi yönetimin, çalışmalarla ilgili gerekçelerini konunun diğer taraflarına daha net bir şekilde açıklaması faydalı olabilecektir. Özellikle belediyeleri ve köy idareleri kapatılan insanlara gerekçeler daha net anlatılmalıdır. Bu sistemle birlikte öncesinden yeterli mali ve beşeri kaynağa sahip olmayan kırsal alanların, daha kaliteli ve büyük ölçekli hizmet alması mümkün hale gelmiştir. Henüz yeni tecrübe edilen yeni büyükşehir sisteminin zaman içerisinde geliştirilmesi ve aksayan yanlarının düzeltilmesi mümkündür. Bu sebeple, özellikle yerelde katılımcılığın güçlendirilmesiyle birlikte; bu sistemin yerel hizmetlerdeki kaliteyi, etkinliği ve verimliliği gelecekte daha çok arttıracığı varsayılabilir.

Kaynakça

- Akcagündüz, E. (2010) “Kamu Tercihi Teorisi ve Türkiye Üzerine Olan Etkisi Üzerine Bir İnceleme”, *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 2(2): 29-35.
- Akıllı, H. (2010) “Türkiye’deki Yerel Yönetim Sistemindeki Dönüşümün Sayısal Sonuçları: Antalya Örneği”, *Türk İdare Dergisi*, (469): 20-30.
- Arıkboğa, E. (2012) “Büyükşehir Belediye Modeli ve Reform”, *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (2): 1-32.
- Bozlaşan, R. (2005) *Liderlik Yaklaşımları ve Belediyeler*, İstanbul: Hayat Yayınları. Çetin, T. (2005) “Çevresel Dışsallıklar ve İçselleştirme Yöntemleri”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3): 143-166.
- Erat, V. (2016) “Mahalli İdare Birimi Olarak Köyler ve 6360 Sayılı Yasanın Etkileri”, *BEU Akademik İzdüşüm*, 1(1): 87-98.
- Erbay, Y. (2017) “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Geleceğini Şekillendiren 6360 Sayılı Yeni Büyükşehir Yasası”, *Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar*, 2: 127-138.
- Eryılmaz, B. (2013) *Kamu Yönetimi*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Güler, M ve Zengin, G. (2017) “Gider ve Hizmet Bölüşümü Açısından Yeni Büyükşehir Belediye Sisteminin Tekirdağ Üzerinden Analizi”, *Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar*, 2: 86-102.
- Güngör, S. (2012) “Yerel Yönetim ve Merkezi Yönetimin Görev Paylaşımı”, *Akademik Bakış Dergisi*, (32): 1-12.
- Karasar, N. (2012) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kaya, M. F. (2013) “Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, (28): 175-193.
- Nemec, J., Matejova, L. ve Soukpova, J. (2016). “Small Is Beautiful – The Pros and Cons of Territorial Fragmentation Regarding the Example of the Czech Republic”, *Cooperative Studies and Regionally – Focused Cases Examining Local Governments*, CO: Sadioğlu, U. ve Dede, K.
- Oktay, T. (2011) *Osmanlı’da büyükşehir belediye yönetimi: İstanbul Şehremaneti*. İstanbul: Yeditepe.
- Oktay, T. (2016) “Metropol Kent Yönetimi Yaklaşımları ve Uygulama Modelleri”, *Strategic Public Management Journal*, 2(4): 49-71.

- Ökmen, M., Parlak, B. (2013) *Kuram ve uygulamada yerel yönetimler: kavramlar, yaklaşımlar, yapılar ve mevzuat*, Ankara: Orion.
- Özaslan, R. K., Akıllı, H. ve Özaslan, K. (2014) “6360 Sayılı Kanun Çerçevesinde Gümüşlük Belde Belediyesi'nin Kapatılmasına İlişkin Yöre Halkının Algısı”, *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimleri Dergisi*, 36(2): 215-235.
- Özçelik, Y. (2014) “Yerel Yönetimler Reformu ve Ölçeklendirme Sorunu”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (19): 1126-1141.
- Sağbaş, İ. (2003). “Türkiye’de Yerel Yönetim Harcamaları ve Ölçek Ekonomileri”, *Maliye Dergisi*, (143): 1-14.
- Taşdemir, M. ve Taşdemir, F. (2016) “Öğretmen Adaylarının Bilimsel Araştırma Kavramına Yükladıkları Metaforlar”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1): 419-438.
- Toprak, Z. (1993) “Altıncı Daire-i Belediye”. *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, (1): 220- 223. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kabul Tarihi: 18.10.1982, Resmi Gazete, Tarih: 9.11.1982, Sayı: 17863, md.123, 126, 127. Erişim Adresi: https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf
- Zengin, O. (2014) “Büyükşehir Belediyesi Sisteminin Dönüşümü: Son On Yılın Değerlendirmesi”, *Ankara Barosu Dergisi*, (2): 93-116. 1580 Sayılı Belediye Kanunu, Kabul Tarihi: 3.4.1930, Resmi Gazete, Sayı: 1471, Tarih: 14.4.1930. Erişim Adresi: <http://www.yds.gov.tr/dosyalar/132.697.8039-1580.pdf>
- 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 27.6.1984, Resmi Gazete, Sayı: 18453, Tarih: 9.7.1984. Erişim Adresi: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc067/kanuntbmmc067/kanuntbmmc06703030.pdf
- 3306 sayılı Adana İlinde Seyhan ve Yüreğir Adıyla İki İlçe Kurulması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 5.6.1986, Resmi Gazete, Sayı: 19139, Tarih: 19.6.1986. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3306.pdf>
- 3391 sayılı Bursa İli Merkezinde Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer Adıyla Üç İlçe Kurulması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 18.6.1987, Resmi Gazete, Sayı: 19500, Tarih: 27.6.1987. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3391.pdf>
- 3398 sayılı Gaziantep İli Merkezinde Şehitkamil ve Şahinbey Adıyla İki İlçe Kurulması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 20.6.1987, Resmi Gazete, Sayı: 19500, Tarih: 27.6.1987. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3398.pdf>
- 3399 sayılı Konya İli Merkezinde Karatay, Selçuklu ve Meram Adıyla Üç İlçe Kurulması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 20.6.1987, Resmi Gazete, Sayı: 19500, Tarih: 27.6.1987. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3399.pdf>
- 3508 sayılı Kayseri İl Merkezinde Melikgazi ve Kocasinan Adıyla İki İlçe Kurulması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 7.12.1988, Resmi Gazete, Sayı: 20019, Tarih: 14.12.1988. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3508.pdf>
- 504 sayılı Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Kabul Tarihi: 2.7.1993, Resmi Gazete, Sayı: 3911, Tarih: 9.9.1993. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.504.pdf>
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kabul tarihi: 10.7.2004, Resmi Gazete, Sayı: 25531, Tarih: 23.7.2004, Geçici Madde 2. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>
- 5393 sayılı Belediye Kanunu, Kabul Tarihi: 3.7.2005, Resmi Gazete, Sayı: 25874, Tarih: 13.7.2005. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>

5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 6.3.2008, Resmi Gazete, Sayı: 26824, Tarih: 22.3.2008. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5747.pdf>

593 sayılı Sakarya İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükümünde Kararname, Kabul Tarihi: 14.1.2000, Resmi Gazete, Sayı: 23985, Tarih: 6.3.2000. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.593.pdf>

6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kabul Tarihi: 12.11.2012, Resmi Gazete, Sayı: 28489, Tarih: 6.12.2012. Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf>

<http://secim.iha.com.tr/>. (18.9.2018)

<http://www.edremit.bel.tr/index.php/2016/07/06/muhtarlarimiz/>. (18.9.2018)

<http://www.edremit.bel.tr/index.php/2016/07/22/nufus/>. (18.9.2018)

<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>. (16.9.2018)

<https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>. (16.9.2018)